

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik hetenkint egy íven.
Kéziratokat, előfizetési díjakat, hirdetések szövegét és díját a szerkesztő-kiadó címére kell küldeni.

FELELŐS SZERKESZTŐ-KIADÓ:
GEDULY HENRIK evang. lelkész,
NYIREGYHÁZA.

A lap ára: Egész évre . . . . . 12 K
Félévre . . . . . 6 K
Negyedévre . . . . . 3 K
Egyes szám ára 40 fillér.
* Hirdetés ára oldalanként 40 korona. *

TARTALOM-JEGYZÉK: Vezércikk Ünnepi hét. 1. Az országos evang. szövetség. — 2. Az eperjesi ünnep. — 3. Az Orsz. Ág. h. ev. Tanár-egyesület közgyűlése. — Egyetemes nyugdíjintézet. Sokaknak tartozó nyilatkozat. Gyürky Pál — Tárca Az eperjesi vértanúk emléke. Csengey Gusztáv. — Belélet. — Pályázatok. — Hirdetések.

Ünnepi hét.

Az idei pünkösd utáni hét szokatlanul gazdag volt az evang. egyházi életnek jelentős mozzanataiban. — Míntha csak az első pünkösd ihletteljes elhatározásainak és cselekvéseinek nagy emléke csendült volna meg a lelkekben, — oly szép és magasztos, szinte a lelkes ünnepiességig emelkedő események zajlottak le benne. Az első íme — az országos evangéliumi szövetség megalapozása. Aféle békében épített erősség lesz ez, hogy a harc szüksége készületlenül ne találjon. Távol a támadás szándékától, távol bármi óhajtott testvéries egyetértés, felekezeti békeesség megzavarásának még csak a legkisebb hajlandóságaitól is, kizárólag az evangélium vallási és erkölcsi világnézetének a szívekben és elmékben való megerősítése, a felekezetek közötti egyenjogúság teljes érvényű megvalósítása, az 1848. XX. t.-c. nagy elveinek tényleges keresztülvitele és e szent feladatok, e nagy egyházi és nemzeti érdekek körül a protestáns népnek és minden felvilágosult szívnek tömörítése volt az ok, az alap és a cél, a melynélfogva a Budapesten, e hó 9-én összegyűlt 29 világi és egyházi férfiú a szövetség megalakításának szükségét kimondotta. Azután jött az eperjesi vértanúk ünnepe. Lelkes, gyönyörű ünnep, — méltó a nagy elődök emlékezetéhez, méltó az utódok hűségéhez, hálájához. És bár sokak ítélete szerint kívánatos lett volna, ha az ünnepi beszédek némelyike legalább egy vonalnyival többet áldozott volna a vértanúk evangéliumi hitéért történt megáldoztatása nagy tényének és az ünneplés evangéliumi jellege élesebben domborodott volna ki, (amivel a nemzeti jelleg se szenvedett volna semmi sérelmet, mert hiszen nekünk, magyar földön élő evangélikusoknak kell legjobban tudnunk és éreznünk, hogy az evangéliumot magyar nemzeti szem-

pontból sincsen semmi okunk szégyelnünk) — mégis kétségtelen, hogy az ünnepély minden ízében magasztos, lélekemelő volt és emléke sokáig fog gyümölcsözni a résztvevők szívében. A collégium fenntartó testülete és tanári kara pedig, amely a szép ünnepélyt fáradságot nem ismerő buzgósággal készítette elő, — az egész evangélikus egyház örök háláját és elismerését érdemelte ki, a nagy vértanúk emlékének e szép felújításáért. — Azután jött az országos evangélikus tanár-egyesület ugyancsak Eperjesen tartott első gyűlése. Akár a gazdag munkaprogramot, akár az egyes felolvasások, értekezések és felszólalások irányát tekintjük, mindenkép a legteljesebb megelégedés hangján szólhatunk tanáraink e magas színvonalon álló gyűlésének eredményeiről. — Valóban az az ősi evang. paedagogia, amely egyszerű elvek alkalmazásával tudott létesíteni nagyszerű tanulmányi és jellemképző eredményt, a maga tisztább szellemével helyet talál tanáraink lelkében és biztosítja az új kor változott viszonyai között a régi evangélikus egyháziasságot és ennek minden áldásos kihatását. Legyenek üdvözölve tanáraink, legyen üdvözölve a kiváló vezér, Dr. Meskó László elnök, és vezértársa, Dr. Mágócsy-Dietz Sándor alelnök. Az ünnepi hét keretei közzé tartozik Antal Gábor dunántúli ref. püspök, főrendiházi beszéde is, amelyben a „Ne temere“ kezdetű a prot. féllal kötött házasságot concubinatusnak és az ebből származott gyermekeket törvényteleneknek kimondó, középkori sötét szellemű pápai bulla kérdését világította meg általános nemzeti, felekezetközi, közjogi és ev. egyházi szempontból. A beszéd elvitatlan nagy hatását legjobban illusztrálja — bármint igyekeznek is egyes körök annak értékét lejjebb szállítani, — az a körülmény, hogy maga a miniszterelnök kénytelen volt kijelenteni, hogy a kérdéssel a miniszterta-

nács is foglalkozni fog. — Íme, ily fennkölt formában, nemes, hazafias, békés céllal, de a jogos önértet hangján lehet kivívni mindenütt igazainkat. Az ünnepi hét lélekemelő hatása alatt mondjuk tehát: az evangélium szellemében tovább, előre!

És most átadjuk a szót tudósítóinknak.

1. Az országos evang. szövetség.

Ülés helye: Lónyai-utcai ref. főgimnázium diszterme. Ideje: június 9. d. e. 10—12. Jelenvannak: Gr. Dégenfeld József elnökle alatt: Br. Bánffy Dezső, Zsilinszky Mihály, Antal Gábor, Gyurácz Ferenc, Baksay Sándor, Nagy Károly, Sztéhlo Kornél, Baksa Lajos, Helmeczy József, Dr. Balthazár Dezső, Dr. Szabó Aladár, Kovács László, Dr. Ferenczy Gyula, Dr. Tüdös István, Simon Károly, Mohácsy Lajos, Mády Lajos, Fabinyi Gyula, Geduly Henrik, Dr. Zelenka Lajos, Materny Lajos, Radó Lajos, Beniczky Árpád, Laszkáry Gyula, Jánossy Lajos, Petry Elek, Frenyó András, Dr. Zsigmondy Jenő. — Az elnök üdvözlő szavai után Br. Bánffy Dezső aggodalmakat, de lelkes biztatást is tartalmazó szavai után megindult a tartalmas vita, az egyesüti címéről, céljáról, keretéről, Az eredmény abban foglalható össze, hogy a cím — mivel a „*protestáns*” szó jogilag meghatározott egyházakra vonatkozatható, holott a szövetkezés magának az evangélium hatalmának diadalát akarja előmozdítani s erre irányuló törekvéseiben nem nélkülözheti formailag a protestáns egyházakon kívül álló elemek támogatását se, — legyen „*evangéliumi*” szövetség. *Tagja* lehessen mindenki, aki a vallási és lelkiismeretbeli szabadságért, a vallásfelekezetek egyenjoguságáért, az országos törvényekben lefektetett jogok és jogos igények megvalósításáért anyagi áldozatra és szellemi küzdelemre kész. (I. az „*Ev. Órálló*” f. é. 9-ik számát). *Cél*: az evangélium szellemének terjesztése, evangéliumi alapon való társadalmi tömörülés minden, a lelkiismeret szabadságát és a bevett vallásfelekezetek jogegyenlőségét veszélyeztető törekvés ellenében. *Tagdíj* ne legyen több 1 K-nál; ellenben a testületek, a pártolók és alapítók magasabb összegekkel áldozzanak. Az *alapszabályok* kidolgozására Zsilinszky Mihály elnökle alatt Antal Gábor és Dr. Balthazár Dezső, — a *végrehajtóbizottság* tagjaivá, az alapszabályok szövegezésére kiküldötteken kívül és Gr. Dégenfeld József elnökle alatt Dr. Szabó Aladár, Dr. Zelenka Lajos és Geduly Henrik küldettek ki. — Szükségtelen hangoztatnunk, hogy a szövetségnek a hivatalos egyházak mellett való békés haladása, s az általa tanusítandó, a hivatalos egyházak céljait előmozdítani hivatott törekvés erőteljesen hangsúlyoztatott. Itt említjük meg, hogy újabban *Scholtz Gusztáv* bányakerületi ev. püspök és 5 tagu családja jelentkeztek az „*Országos ev. szövetség*” tagjaiul.

—ens.

2. Az eperjesi ünnep.

Szép és magasztos ünnepnek voltak tanúi mindazok, akik a folyó hó 11-én Eperjesen összegyűltek, hogy a Carafa által kivégzett, hitökért és hazájukért szenvedett huszonnégy vértanunak emlékét megünnepeljék s azon szép emlékművet, melyet az eperjesi collegium lelkes tanári karának kezdeményezésére országos közadakozásból emeltek, leleplezzék, illetve a leleplezésen résztvegyenek. Jól esik az evangélikus léleknek emmerengni a múltakon, hogy azokból erőt merítsen a

jövő küzdelmeire; jól esik a magyar protestáns szívnek felújítva látni még a leggyászosabb korszak eseményeit már csak azért is, hogy szívét, lelkét kitartásra, állhatatosságra nevelje egyházának, evang. hitének igazsága mellett; hogy megtanuljon a halmi készektől — nem meghalni, mert erre ma hála Istennek szükség nincsen — de élni és dolgozni Jézus evangéliumáért, saját egyházáért, saját lelki-ismereti szabadságáért, üdvösségéért. Az ünnepnek kerete messze túl lépte a felekezeti határait, mert valóban országos ünnepé lett a kormányknak, az országgyűlés két házának, sok törvényhatóságnak, a görög- és római katolikus küldöttségeknek részvétele által. A mint ezen lelkünkben örvendünk, úgy másrészt kétségtelen, hogy az egyes szónokok inkább hazafias, mint vallásos szónoklataikkal az ünnepély egyházi jellegét, protestáns, vagy mondjuk evangélikus voltát némileg elhomályosították. Még a templomi szónoklat is inkább egy gyönyörű hazafias szónoklatnak illett be, mint szószéki egyházi beszédnek; pedig talán mégis egyházi ünnep volt ez, azok az eperjesi vértanúk sem azért szenvedtek és haltak meg, mert csak magyarok és jóhazafiak voltak, hanem azért, mert evangélikusok, mert eretneknek is voltak, az, hogy mint magyarokat fogdosták össze, csak ürügy volt arra, hogy mint evangélikusokat kipusztítsák.

Még egy épen nem örvendetes jelenséget kell megemlítenünk; azt, hogy az evangélikus lelkész kar nem volt képviselve oly számmal, mint ahogyan azt ily alkalommal elvárni lehetett volna s ha ugyanazon időre — úgy látszik bölcs előrelátásból — az országos evangélikus tanári egyesület a maga gyűlését, amelyről lapunk más helyén emlékezünk meg, ki nem tűzi, a melyre az evangélikus tanintézetek férfiai és hölgyei az ország minden részéből igen szép számban megjelentek s így természetesen az ünnepélyen is résztvettek; bizony, bizony nem sok *nem eperjesi* vett volna részt azon, az egyháziak köréből. Mint örvendetes jelenséget kell megemlítenünk mind a négy magyar evangélikus püspökünknek a megjelenését és az Eperjes környéki falvak tót lakosságának tömeges felvonulását, akik számára tót nyelvű isteni tisztelet is tartatott. — Amidőn még az eperjesi tanári karnak úgy kezdeményezéséért, mint a mű felállítására körüli fáradságáért s végül az ünnepély kitünő rendezéséért a megjelent vendégek képviselőiben is elismerésünket kifejezzük: olvasóinknak az ünnepély lefolyását a következőkben adjuk.

Június 11-én reggel nyolc és fél órakor az eperjesi evangélikus templom teljesen megtelt a környékbeli tót ajkú hívekkel, akiknek Halmy Aladár oltári szolgálata után Szlabey Mátyás bártfai lelkész János jel. XX. 1—4. alapján prédikált, fejtegetvén azt, hogy »mit mutat nekünk az eperjesi vértanúk szobra?« mutatja 1., az ellenséget, amely őket kinezta, ölte; 2. az erős várat, amely őket védelmezte; 3. a győzelmet, amelyet kivívni nekik engedte.

Majd 10 órára megtelt másodszer a templom a magyar gyülekezet tagjaival s a megjelent küldöttségekkel és vendégekkel. Közének után Zelenka Pál püspök helyett Geduly Henrik, a tiszai kerület főjegyzője mondott imát az oltárnál, amelyről általában elismerték a hozzáértők, hogy az ünnepélynek egyik legsikerültebb részét képezte, mert legjobban találta el azt az önértetesen evangélikus, bátor, egyházas hangot, amelynek az egész ünnepélyen végig kellett volna vonulnia. — Majd a kórusról felhangzott a „Magyar gályarabok éneke,” amelyet Szánik Ernő énektanár vezetése mellett a négy szólamu női- és férfi-vegyeskar gyönyörűen

és szabatosan adott elő. Utána Korbély Géza eperjesi lelkész mondotta el szószéki beszédjét. A kegyeletes visszaemlékezés áhítatos óráiban égi jelenések suhannak át lelki szemei előtt. Látja kiszállani sírjaikból a vértanúkat, a rendíthetetlen hazaszeretet és mély vallásosság mártírjait. A mártírok sírja és emléke a hűségfogadás oltára. Csak ott egészséges a szellemi élet, ahol folytonos gazdagodás van az együvé tartozó lelkek egymásra való hatásában, a múltak szent hagyományainak őrzésében és a jövő dicsőségéért való imádkozásban és munkálkodásban. A mi vértanúink minden idők prófétái, vezető Géniusai. Életük bizonyossága annak, hogy *Jézus követése önfeláldozás: 1. a nemzeti és vallási örök eszméjéért és 2. a jövő dicsőségeért.* — Lelkes, hazafias szellemben s mély vallásos érzéstől áthatva, szívből, a szívekhez szólva elmélkedett ezen témáról, kegyelettel áldozva az eperjesi mártírok dicső emlékének, majd beszédét így fejezi be: „Ti pedig nagy szellemek, vértanú őseink, nagy eszmék mártírjai! ne hagyjatok el sohasem! — Mint Csaba vitézei a hadak útján, szellem ihletéssel keressetek fel, ha veszélyben van a haza, a vallás, amiért életet áldoztatok. Ti örökké valók vagytok nemzeti és egyházi életünkben. Templomainkban a ti életek fényével gyújtunk új szövétneket. Ne engedjétek, hogy emléketek megőrzése, csak tétlen merengés legyen. Lánglelketek, szenvedésetek, halálotok hevülésben tartsa mindig lelkeinket, hogy növekvő fényvel világoljon a haza és a vallás iránti hűség mindenütt. — Az Istennek pedig legyen hála, aki diadalmat, dicsőséget és örökkévalóságot adott néktek, a mi úrnk Jézus Krisztus által.” „*Ima. Mozart V. A.-tól*” volt a vegyesker ezután következő előadott darabja, s végül Zelenka Pál püspök apostoli áldása rekesztette be az ünnepély templomi részét.

Az ünneplő vendégek, ifjúság, a város és vidék közönségének ezrei az ősi collegium észak-nyugati sarkánál gyülekeztek azután, ahol egy szép sátor volt — szónoki székek — felállítva, szemben a collegium sarkába beépített s lepellet letakart emlékszóborral. — A sátorban az előkelőségek foglaltak helyet, előtte a nagytéren az ünneplő közönség helyezkedett el. Itt a collegiumi ifjúság énekkara nyitotta meg Kapy Gyula tanár vezetése mellett egy karénnel az ünnepélyt. Tahy József, Sárosvármegye alispánja, a collegiumnak h. felügyelője üdvözölte a megjelent vendégeket. Majd báró Prónay Dezső, egyetemes felügyelő lépett a szónoki székre s elmondotta szokott ékes szólásával tartalmas ünnepi beszédét.

A XVI., XVII. és XVIII. századok szomorú történeti eseményeivel foglalkozván, kiemelte a Carafa korszakát, mint a magyar történelem legszomorúbb korát. „Sajátságos és nem véletlen, hogy az 1687-ik év, amelyben történtek azok a szomorú események, amelyeknek színhelyére ma egybegyűltünk, ugyanaz az esztendő, amelyben az osztrák uralkodóház trónörököségi joga törvénybe iktatott.

Ha a XVII-ik század II-ik felének kormányzati intézményeit, közlekedési eszközeit tekintetbe vesszük, természetesen kell találnunk, hogy az ország távolabbi részeiben székelő és bizonyos hatalmi körrel fölrüházott tényező minden egyes cselekvését nem lehet mindenkor a központi kormányzás rovására írunk. — De épen olyan kétségtelen, hogy az irányt és a rendszert mindenkor a központi kormányzás szabta meg.

Carafa egy rendszernek jól megválasztott eszköze és az ő áldozatai egy rendszernek áldozatai.

Elrémítés volt a cél. Áldozatokra volt szükség, tekintet nélkül arra, vannak-e olyanok, akikre nem ugyan a magyar alkotmány és törvény szellemében, de az Isten kegyelméből való korlátlan fejedelmi hatalom legtúlzottabb felfogása szerint rá lehet-e fogni a királyi hatalom ellen való összeesküvést. — De jó alkalom volt ez a jószág elkobzására is. — Annak a rendszernek a követésére, amellyet a 30 éves háború folyama alatt Csehországban oly nagyszabásúan alkalmazott az osztrák politika. A vagyion elkobzás is valóságos rendszerré vált. Számatalan áldozata volt annak a törekvésnek, hogy hazánkat az osztrák uralkodóház korlátlan uralma alá hajtja, a politikai és a vallásszabadságot megsemmisítse.

A küzdelem ezen törekvések ellen önvédelmi harc volt mindig, amelynek erkölcsi jogosultságát tagadni nem lehet.

Ha a Carafa által szervezett eperjesi vértörvényesek áldozatai, az alkotmány és a vallásszabadság megvédésére valóban szövetkeznek, ha mindannyian párthívei is Thökölynek, ha ezt kétségtelen bizonyítékok igazolták volna, akkor ők vértanúi legmagasabb törekvéseinknek. De amíg egyrésztől kétségtelen, hogy ők vallásukhoz, egyházuknak törvényben biztosított jogaihoz, a nemzetnek jogaihoz és szabadságához ragaszkodó hazafiak, a magyar törvények alapján hűtlenséggel még gyanúsíthatók sem voltak. És mégis kárpád és halál lett osztályrészünk.

Huszonégy hazafi vérzett el itt ártatlanul. — Evangeliumi vallásukhoz való ragaszkodásuk és hazafias érzületük ártatlan áldozatai ők. A legmegrendítőbb s a legmeghatóbb események egyike ez.

Kegyeletes érzés vezette a tiszai evangélikus egyházkerület eperjesi collegiumának tanári karát, pártfogóságát és magát az egyházkerületet, midőn a vértanú szenvedése színhelyének közvetlen közelében emléket emelt nekik és minket ezen emlék fölavatásának ünnepére itt egybegyűjtött.

Ámde, habár az emlék létesítését evangélikus keresztény egyházunk körében kezdeményezték, ez az ünnepély nem egyedül egy vallásfelekezethez kegyeletes ünnepe. Már utaltam arra, hogy a magyarhoni evangélikus egyházak szabad vallásgyakorlatáért és a magyar alkotmány sérthetlenségéért vívott küzdelmek egymástól elválaszthatatlanok, még ha ez a kapcsolat nem is volna olyan szoros, akkor is a nemzet leigázására törő idegen önkényuralom ártatlan áldozatai kegyeletes emlékének ünnepe a mai nap.

Felekezeti különbség nélkül résztvevője a mai kegyeletes ünnepnek az összes jelenlevő közönség. — Részt vesz benne az országgyűlés képviselőháza küldöttsége útján, tehát a legilletékesebben képviselve részt vesz benne az ország. Méltán részt vesz benne az egész nemzet.

De nem elég néhány pillanatra átengedni lelkünket a hazafiúi kegyelet érzésének; miként állandó emléket akartunk állítani az ártatlan áldozatoknak, legyen lelkünkben is állandó a kegyelet érzése emléküik iránt.

Lehetnek talán egyesek, akik nem tartják helyén valónak hazánk története legszomorúbb korszakai- és eseményeivel való folytonos foglalkozást, a múlt szomorú emlékeinek minél élénkebb föntartását. — Ámde ezek tévednek.

Miként a haza fogalma nemcsak egy darab földet jelent, hanem az azon élő és saját öntudattal bíró nemzetet is, a nemzet fogalmát is tágabb értelemben nemcsak egy bizonyos adott időben a jelenben élő

nemzedék alkotja, a nemzet fogalmához tartozik az a tudat is, melylyel az múltjáról bír.

Van a nemzet múltja leggyászosabb eseményeivel való foglalkozásnak minden szomorúsága és a fájdalomnak végtelen érzése mellett is rendkívül lélekemelő sőt biztató hatása, mert igazak a szentírás szavai: „Jobb a szomorúság a nevetésnél; mert az orcának szomorúsága által jobbá lesz az embernek lelke.” És a mily igaz az idézett mondás, oly annyira illik ezen kegyeletes ünnepélyünkre. A szerencse, a jólét teszi rendszerint elbizakodottá az egyes embereket, a hatalom a nemzeteket. — És az ilyen ünnep mint a mai, midőn szomorú sőt megrendítő emlékezet újul föl és élénkít meg bennünk, és arra készlet, hogy nemzetünk történetének összes szomorú eseményeire visszatekintsünk, nem kelti fel bennünk a csüggedés érzését.

A hosszas és megújuló küzdelmek, a sok szenvedés, a szomorúság és gyász mellett, nem-e tesz egyúttal tanúságot nemzetünknek szívósságáról, kitartásáról és életre valóságáról.

A szomorú eseményekben van vigasztaló elem is. — A végtelen sok szenvedés, ami századokon át nemzetünkre nehezedett, ma egyik legkétségtelebbs tanúsága nemzetünk életrevalóságának.

Vértanúink nagyszáma gyászba borítja lelkünket, de tanúsítja a hazájukat híven szeretők nagyszámát is.

Ha visszagondolunk a múltnak nagy szenvedéseire, nem-e tűnnek fel aránylag csekélyeknek a közel múlt időknek bajai? Nem kell-e bizalommal tekintnünk a jövő felé, annak a tudatában, mily nagy küzdelmeket vívott meg e nemzet, hol sikerrel, hol sikertelenül, és ha balsiker volt osztályrésze, milyen szenvedéseket tudott elviselni hosszú időközön keresztül, megállva helyét, és ezel is kétségtelesen tanúsítva jogát a léthez, életrevalóságához.

Az ártatlanul szenvedett vértanuk kegyelettel őrzött emléke, minden szomorúsága mellett tehát kell, hogy lelkünkre nemesítőleg hasson. Sőt ma már biztató és buzdító hatású is. Nemzet, a mely mindazt a szenvedést kiállta, a mely a magyarnak jutott osztályrészül, bebizonyította életrevalóságát.

Magasztos és szent küzdelmeink vértanui iránt érzett háládatos kegyelet és a múlt szenvedéseinek kibírásából a jövőbe vetett remény érzete töltse be lelkünket, egész valónkat és a hozzánk közelebb eső küzdelem egyik emlékünnepe elhangzott költői szavakkal avassuk föl ez emlékművet is: »Ne könnyeket, győzelmeiket áldozatok síranik fölött«.

Az ünnepi beszéd elhangzása után Csengey Gusztáv tanár lapunk mai tárczarovatában olvasható ünnepi ódája következett, mely erős, de igaz színekkel festette a mai megalkuvó rendszernek törekvéseit s igen meghatólag emlékezett meg a vértanúkról. Ifj. Draskóczy Lajos tanár adta elő e gyönyörű költeményt teljesen átérezve azt s magával ragadva hallgatóit.

Kubinyi Albert jubiláns egyházfelügyelő átadta az emlék művet a Collegium fenntartó hatóságának s ennek nevében Gyürky Pál főesperes, mint a coll. igazgató választmány elnöke átvette azt, mindkettő megható beszédben.

Báró Prónay beszédének befejezéseül a lepel lehullott az emlékműről, a mely egy vértanu alakját, akinek arcán a szenvedésnek és törhetetlen hithűségnek markans vonásai látszanak, és mögötte a hóhért a pallossal ábrázolja. Az alatta levő márvány táblán e sorok olvashatók: »Istent imádni s hazát szeretni

tőlünk tanuljatok! Carafa 1687 évi eperjesi vértörvénszékének áldozatai: Zimmermann Zsigmond, Rauscher Gáspár, Baranyay Ferencz, Keczer Gábor, Sárosy Márton, Schönleben György, Medveczky Sámuel, Feja Dávid, Székely András, Kovács György, Bertók János, Palásthy Gábor, Radvánszky György, Feldmayer Simon, Weber Frigyes, Bezegeh György, Weber Dániel, Fazekas, Lányi és 4 ismeretlen, összesen 24-en. Az eperjesi vértanúk emlékének megörökítésére közadakozásból emelte az eperjesi ev. collegium. 1908.»

Az emlékmű talapzatára a következő küldött-ségek helyeztek koszorút: Az Országgyűlés főrendiháza nevében Br. Prónay Dezső és Vályi János gk. püspök. Az országgyűlés képviselőháza: Hammersberg László. Az Országos függetlenségi párt: Szentiványi Árpád. Dunántúli egyházkerület: Gyurátz Ferencz püspök, Szeniczey Géza felügyelő. Tiszáninneni ref. egyházkerület: Révész Kálmán esperes, püspök-helyettes. Az eperjesi ág. h. ev. egyházközségek: Korbély Gáza lelkész. A késmárki ág. hitv. evang. egyházközség: Karátsónyi Zsigmond lyceumi igazgató. Sárosvármegye törvényhatósága: Tahy József alispán. Eperjes szab. kir. város: Krayzell Aladár polgármester. Abauj-Tornavármegye: Puky Endre alispán. Sopron szab. kir. város: Bancsó Antal theol. akad. tanár. Nyiregyháza r.-t. város: Leffler Sámuel főgim. igazgató. Eperjesi Collegium és ifjúsága: Ludmann Oitó. A theol.- jogi akadémia, főgimnázium és tanítóképző. Eperjesi m. kir. posta- és távirahivatal. Bártfai határszéli rendőrkapitányság: Bánó Iván határszéli rendőrkapitány. Eperjesi kir. kath. főgimnázium. Késmárki ág. h. ev. lyceum: Karátsónyi Zsigmond igazgató. Eperjesi gör. kath. tanítóképző-intézet. Sárosvármegyei Gazdasági Egyesület: Piller Kálmán elnök. Eperjesi ev. Nőegylet: Sztelho Jánosné elnök és Mayer Endre. Budapesti Bethlen Gábor-Kör: Mikler Károly dr. jogkari dékán.

Ezeket kívül képviseltették magukat: A m. kir. kormány (a miniszterelnök hivatalos megbízása alapján) Dr. Meskó László államtitkár, a magyarországi ág. h. ev. egyházegyetem Br. Prónay Dezső és Dr. Baltik Frigyes püspök, a bányai egyházkerület Zsilinszky Mihály v. b. t. t. felügyelő és Scholtz Gusztáv püspök, a dunáninneni egyházkerület Baltik Frigyes dr. püspök, a dunántúli egyházkerület Gyurátz Ferencz püspök, Szeniczey Géza felügyelő, a tiszai egyházkerület Szentiványi Árpád felügyelő, Zelenka Pál püspök, az erdélyi ref. egyházkerület Péter Károly ref. lelkész, egyházkerületi titkár, a bártfai ág. h. ev. egyház Francz Vilmos lelkész, Tirscher István egyházfelügyelő, az eperjesi orth. izr. hitközség, Debrecen sz. k. város Vég Gyula rendőrfőkapitány, Kisküllővármegye Réz Mihály dr. tb. főjegyző, Liptóvármegye Joób Marcell alispán, Balló Rudolf főjegyző, Pereszlényi Zoltán szolgabíró, Andorkó Tamás pénzügyigazgató, Szepesvármegye Zsedényi Okolicsányi Ede orsz. képviselő, Mery Pál árvaszéki ülnök, Takács József törv. hat. biz. tag, Kisszeben sz. kir. város Havrillay Sándor főjegyző, Topperczer György ügyész, Kassai kir. jogakadémia Kérészy Zoltán dr. igazgató, Balás Károly dr., E. Nagy Olivér dr. jogtanár, Máramarosszigeti ref. jogakadémia Gergely György dr. jogtanár, Sárospataki ref. főiskola ifjúsága Papp József főiskolai szenior, Tóth Elek jogász-egyesületi elnök, a soproni ev. főiskola Bancsó Antal theol. akad. tanár, az eperjesi kir. törvénszék, az eperjesi kir. kath. főgimnázium Tóth Sándor dr. igaz-

gató, a szarvasi ág. h. ev. tanítóképző intézet Tóth József tanár, az országos ág. h. ev. tanáregyesület Dr. Meskó László elnök, az országos ref. tanáregyesület Rácz Lajos dr. akad. tanár által, továbbá a vértanúk leszármazottjai, a Prónay br., Radvánszky br. és Radvánszky Károly ágbeliek, a Kecerek, Weberrek ivadécai stb.

Táviratokat küldtek: Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter, mint egyik vértanú: Weber Dániel leszármazottja; A kassai róm. kath. püspök; Márki kolozsvári bölcsészeti d. dékán; nagyváradai jogakadémia, mezőtúri ref. főgimnázium; aszói leánynevelő intézet; zombori felső kereskedelmi iskola; csurgói ref. főgimnázium; országos tanári egyesület; Horváth Ödön dr. közigazgatási bíró és mások.

Az ünnepélyt a Hymnus eléneklése, majd több mint 200 terítékű közebed fejezte be. A vendégek lelkes hangulatban, egy magasztos, minden ízében fényesen sikerült emlékezetes ünnep benyomásával távoztak Eperjesről és szelében-hosszában beszéltek, hogy az elhangzott szép beszédek méltóak arra, hogy lehetőleg minden hű evangélikus szív megismerje azokat. Értesülésünk szerint a Kollégium össze is gyűjti azokat egy emlékkönyvben, a melyből érdemes lesz olcsó, népies, képes kiadást rendezni. —ó—n.

3. Az Orsz. Ág. h. ev. Tanáregyesület közgyűlése.

Az eperjesi vértanúk emlékművének leleplezésével kapcsolatban június 10-ikén Eperjesen, a Kollégium nagytermében tartotta meg az Országos Ág. h. ev. Tanáregyesület első rendes közgyűlését. Az egyesület célja az evang. fő- és középiskolai, meg felsőbb leányiskolai tanárok körében közszellemet teremteni; az evangélikus iskolák hagyományait ápolni, hogy ily módon ezek egyházi és hazafias missziójukat még inkább szolgálhassák. A közgyűlésre igen nagy számmal jelentek távol vidékekről is; az összes ev. tanintézetek elküldötték képviselőiket. A közgyűlés istentisztelettel kezdődött az ev. templomban, a hol dr. Szlávik Mátyás theologiai dékán mélyen vallásos, magasszárnyalású imát mondott. Az istentisztelet után a közgyűlés tagjai a vendégekkel együtt átvonultak a Kollégium nagytermébe, a hol a közgyűlés 9 órakor megkezdődött. A hatalmas terem színlépten megtelt hallgatósággal. Jelen voltak: Scholtz Gusztáv bányakerületi püspök, Kubinyi Albert egyházfelügyelő, udvari tanácsos, Hajdú János főesperes, Korbély Géza és Liptai Lajos, Boross János, Révész János, Argay György ev. lelkészek az egyház, Tahy József aispán, Bánó Aladár főjegyző a vármegye, Krayzell Aladár polgármester a város, dr. Tóth Sándor igazgató és dr. Janicsék József tanár az eperjesi kir. kath. főgimnázium, dr. Varvasovszky János az eperjesi tanári-kör elnöke az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület, dr. Rácz Lajos az Országos Ref. Tanáregyesület képviselőjében, Jónás János ny. kereskedelmi igazgató stb.; az egyesületi tagok sorában ott láttuk az ev. tanárok számos kitűnőségét. A közgyűlést dr. Meskó László igazságügyi államtitkár, az egyesület elnöke tartalmas, a jelenlevők zajos tetszésnyilvánítása által kísért, szép beszédben nyitotta meg. Ezután a különböző testületek képviselői szép beszédekben üdvözölték az egyesületet; így Tahy József az vármegye és a Kollégium, Krayzell Aladár a város, Korbély Géza az eperjesi egyházak, dr. Varvasovszky János az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület, dr. Rácz Lajos az Országos Ref. Tanáregyesület képviselőjében. Távolmaradásu-

kat kimentették és az egyesületet szívélyesen üdvözölték: Zelenka Pál püspök, Mázy Engelbert az Orsz. Kath. Tanáregyesület elnöke, dr. Schneller István. egyetemi tanár, Ihász Lajos főrendiházi tag, egyházkerületi felügyelő, a kolozsvári unitárius Kollégium főgondnoka és tanári testülete, meg a bonyhádi gimn. tanári testülete. A közgyűlésnek magas színvonalát biztosították azok az értékes előadások, a melyeket kiváló paedagogusok aktuális kérdésekről tartottak. Így dr. Széleányi Ödön a protestáns paedagogia eszméjéről, Bartholomeidesz Adél az evangélikus leánynevelés feladatairól, dr. Hornyánszky Aladár a theologiai szakoktatásról, dr. Réz Mihály a főiskolai reformról tartottak eszméket keltő, eszmei magaslaton álló, értékes előadásokat. Az előadások mind az egyesület célját szolgálták; hivatva vannak arra, hogy az egyesület további munkásságának irányt adjanak. A hivatalos ügyek közül felemlítjük Gömör János titkári jelentését. Ez a jelentés az evangélikus iskola ideális képének megformálását vallja az egyesület főfelelőseinek; e célból szükségesnek látja mindazon paedagogiai elemeknek megmentését, a mult azon hagyományainak felkutatását, a melyek a szabadszellemtől autonóm talajon kifejlődött evangélikus iskolákat a multban értékesekké tették; szükségesnek látja továbbá a magyar tanársággal az állandó összeköttetést fenntartani, az egyesületekkel, különösen a református tanáregyesülettel közösen működni, örömmel üdvözli a kath. tanáregyesület elnökének felvetett eszméjét: a tanáregyesületek koalíciójának megteremtését illetőleg s e koalíció létrehozására az Országos Középiskolai Tanáregyesületet legilletékesebbnek tartja, a mely már eddig is sokat tett a magyar tanárság közszellemének megteremtése érdekében. Felemlíti továbbá, hogy az egyesület alapszabályai megvannak erősítve s az egyesület elnöksége emlékiratot nyújtott át a vallás- és közoktatásügyi miniszternek, a ki az egyesület megalakulását örömmel vette tudomásul; felveti végül egy folyóirat megteremtésének eszméjét a ref. tanáregyesület közreműködésével. A közgyűlés ezután elhatározta, hogy a tanintézetek nemcsak a szakosztályokat alkot, ezeknek szervezésével Masznyik Endre főiskolai és Fischer Miklós középiskolai alelnököt bízta meg. Ezenkívül még több fontos tárgy elintézése került napirendre. Az egyesület évi működéséről évkönyvet ad ki. Megjegyezzük végül, hogy az egyesület tagjai június 9-ikén este a Kollégiumi tápintézet éttermében vacsorán, június 10-ikén d. u. 2 órakor a Kuglitzó-társaság nyári helyiségében társaságban együtt voltak. Mindkét alkalommal fesztelen jókedv, kartársi együttérzés jellemezték a társaságot. A közgyűlés napján délelőtt 10 órakor a kollégiumi tanári-kar villásreggelit adott vendégei tiszteletére. A közgyűlés szép lefolyása, a kiváló előadások és a hozott határozatok biztonysággal szolgálnak arra nézve, hogy az új egyesület életképes, s hogy ez így van, abban oroslánrésze van a nagyműveltségű s fáradhatatlan buzgósággal működő dr. Meskó László elnöknek, úgy az ügyvivő alelnöknek, dr. Múgócsy-Dietz Sándor egyetemi r. tanárnak s az egész tisztiakarnak.

EGYETEMES NYUGDIJINTÉZET.

Sokaknak tartozó nyilatkozat.

Az egyetemes nyugdíjintézet újjászervezése című munkám megjelenése alkalmából, néhány testület és

egyesek sokan elismerő üdvözlétükkel tiszteltek meg, a mit annak idején megköszönni lehetetlen volt; s most is, ámbár az újjászervezési előmunkálatot az egyetemes bizottság véleményező jelesztésének közreadásával már befejeztem, egyenkint és külön-külön megköszönni lehetetlen. Fogadják tehát ezuttal mindnyájan szívből fakadó köszönetemet, irányomban nyilvánított barátságos jóindulataikért.

A kik munkámra való hivatkozással némely kifogásaikat közölték velem, avagy felszólamlással éltek fizetésükre illetőleg szolgálati éveikre vonatkozólag: kérem őket, hogy mentsenek fel az egyenkinti feleletadástól, annyival inkább, mert a kívánt felvilágosítást és megnyugtatót az egyetemes bizottság által megállapított szabályrendelet-javaslat vonatkozó szakaszaiban megtalálhatják.

A nyugdíjintézet újjászervezése az egyetemes bizottság véleményező jelentésének közreadása által olyan stádiumba jutott, hogy ennek folytán túlhaladott dolog volna*) az Órállóban előzőleg megjelent közleményekre terjedelmesen válaszolni: azért csak néhány rövid észrevételt teszek azokra.

Mayer Pál testvért üdvözlöm azon eredeti és találó gondolatának közléseért, hogy az egyenlő nyugdíj követelése hasonlít a socialista földosztáshoz.

Schönviszner Kálmán testvér úgy tűnik fel előttem, mintha legelső dolgának azt tartaná s nagy örömet találna abban, hogy a nyugdíjintézet újjászervezésének útjába sietősen minél nagyobb akadályozó követ görditsen.

Ihász László testvérral nem igen fogjuk megérteni egymást, mert ő jó indulattal, nemes lelke által magának alkotott eszményi világban él; én pedig e földi élet számára törekedtem újjászervezni az egyetemes nyugdíjintézetet.

Az —y. —k. —cz. — jegyű közlemény írója abba a tévedésbe esett, hogy ő csak a 17. már nyugalmazott lelkész átmeneti díjazását kívánja emelni; de megelégedezik, hogy van még 100 özvegy és 66 árva is, a kiknek ez emelésre ugyanazon igényük volna. Nem 20 ezer koronával kellene tehát több, hanem 120 ezerrel. Csipkedő vicelését, melyet ellenem irányít, köszönetül veszem bizonyos kérelmének teljesítéseért s megbocsátom neki azt, mert én is úgy ismerem őt, mint más ismerősei, hogy neki a misantropia és a sarkasmus természete és szokott modora.

Az Órálló utolsó számában a pozsonyvidéki lelkészi értekezlet, az egyenlő átalány rendszerű nyugdíjazás követelése által ismét a hegytetőre akarja felhengeríteni azt a sysyphusi követ, melyről tudja, hogy azt már a múlt évi egyetemes közgyűlés is s újabban az egyetemes bizottság is a hegytetőről már elejtette; annak újból való felhengerítése tehát, ha sikerülne is, — a lelkészek közérdekének kárt okozna már az által is, hogy hosszú időbe kerülne.

A tisztelt értekezlet, Trsztjénszky Ferencz testvér kifejtett álláspontjára helyezkedve a nyugdíjintézet újjászervezését egy tetszetős ideára, — a Charitásra kívánja alapítani, mert úgy mond, a nyugdíjintézet nem részvénytársaság és nem pénzintézet, hanem mindenkinek egyenlő nyugdíjat szolgáltató egyházi intézmény.

Midőn ebben az én javaslatomat úgy apostrofálja, hogy az inkább hasonlít a részvénytársasághoz

*) Bár mi az egyetemes nyugdíjintézet kiváló érdemű ügyvivőjétől mennél terjedelmesebb nyilatkozatot is igen szívesen vennénk, de a dolog mai állásában be kell látnunk állásfoglalása helyességét és az újabb ferve megjelenéséig fel kell függesztenünk a beküldött dolgozatok közlését. Szerk.

és a pénzintézethez: ez a hasonlat épen úgy sántít, mintha viszont én, az általa ajánlott nyugdíjintézetre azt mondanám, hogy az úgy néz ki, mint az egyenlő dividenda alapelvén nyugvó közkereseti társaság.

Elfogadom Trsztjénszky testvérnek azt a tételét, hogy a nyugdíjintézet alapelve a Charitas, sőt az egész intézménynek a lényege, hivatása és célja nem más, mint megvalósítása a Charitásnak. Ámde ne feledjük, hogy a Charitas magában egy eszme, mely a gyakorlati életben az adott különböző viszonyok közt, különböző mértékben, különböző alakban s különböző módon valósítható meg. — A megvalósításnak az a módja, melyet ő ajánl, nem volna helyes és ellenkeznék a Charitással, mert ezt igazságtalanná és személyválogatóvá tenné: a mennyiben az egyenlő nyugdíj rendszeresítése által egyes személyeknek nyugdíjigényét teljesen kielégitené, másoknak ellenben csak csonka alamiznaszerű segílyt adna.

Minden attól függ, hogy mit akarunk létesíteni: segílyző intézetet-e, csonka, megnyomorított nyugdíjintézet képében, avagy pedig modern, teljesen kiépített nyugdíjintézetet-e? Az előbbi esetben helyes volna a Charitas elvének Trsztjénszky-féle alkalmazása; az utóbbi esetben azonban nem volna helyes, mert a nyugdíjintézetnek feladata s célja: nem az egyenlő, hanem a teljes nyugdíj.

Ha én az egyház hűséges szolgálatában megrokkantam s kiköltözni kényszerülök a paplakból, akkor én nem Charitást érdelek s nem is az kell nekem; hanem olyan összegű nyugdíj, a milyenen az én háztartásom alapult s a milyenért egész életemen át dolgoztam. Ha nyugdíjam ennél kisebb összegű, akkor az rám nézve nem Charitas, hanem magyarul — *károsítás*.

Könnyű különbe a pozsonyi lelkésznek megelegetni a Charitas nevében 2400 K nyugdíjjal, mert ehhez hozzájárul még a pozsonyi egyházközségtől kapott nyugdíj s így a kettő együttvéve olyan összeg, melynél nagyobb az én javaslatom szerint sem járna neki; de már p. o. a szomszédos récsei lelkész testvér nélkülözni kénytelen a pozsonyi külön nyugdíjat. Ime a Charitas már itt sem egyenlő!

Csodálatos az is, hogy a tisztelt értekezlet csak épen a nyugdíjra nézve kívánja alkalmazni az egyenlőséget, és nem terjeszti ki a Charitást a lelkészi fizetésekre is?! Hiszen, ha ezek a fizetések egyenlőkké tétetnének, akkor az egyenlő nyugdíj, az én javaslatom értelmében is, mint érett gyümölcs hullna a Charitas ölébe. — Előbb azonban a gyümölcsfát ültessük be a földbe s csak az után várhatjuk helyesen az érett gyümölcsöt.

Uraim, Lelkésztestvérek! Vigyázzunk és gondoljunk meg, hogy mit cselekszünk! — Eddig a lelkészi, az esperesi, a püspöki hivatalos jelentések és nyilatkozatokban, valahányszor az egyház bajait, szükségait, hiányait felpanaszoltuk és elősoroltuk, mindannyiszor vágyva, esengve ohajtoztunk a lelkészi fizetések mértékeig érő teljes nyugdíjintézet után. S ime most, a mikor ez a nyugdíjintézet ohajtott alakjában közöttünk bemutatkozott: akkor a helyett, hogy közös örömmel üdvözlőnk s útját egyengetnők, jelszavak felett torzsalkodunk s azon versenyzünk, hogy melyikünk tud találóbb csapást mérni rá, hogy eltorzuljon és megcsönküljön. Vigyázzunk azokkal a megnyomorító csapásokkal, nehogy végzetesekké váljanak és halált okozzanak! Ne vitázzunk annyit a felett, hogy az egyetemes nyugdíjintézet újjászervezése *homousion-e* avagy *homofusion*, hanem testvéries

egyetértéssel s a különböző érdekek kölcsönös jóakarattal méltánylásával odatörekedjünk, hogy az ujjászervezés mielőbb meglegyen és életbe lépjen!

Gyürky Pál
e. ny. ügyvivő.

T Á R C A.

Az eperjesi vértanúk emléke.

Irta: *Csengey Gusztáv.*

Engem kerestek? Éneket kívántok? . . .
Hogy zengjek dalt, e város ünnepén? . . .
Ki eddig a múlt hőseit köszöntém
E szolga kornak énekeljek én? . . .
Kit lelkem álma, küzdő századoknak
Bátor, kítartó, szent hadába vitt,
Nézzem, hogy óvják, simán alkudozva
Szabadságunknak régi rongyait! . . .

Kik védtük a hont, hadverő csatákban
Ma, kalmár alku kétes fegyverünk.
Bujkálva felsőbb érdekeknek utján,
Bátran kiállni szembe: nem merünk!
Kamatra kapjuk, a mi nagyidőknek
Kivitt jogából még reánk maradt,
S a mi kijár a sok, nagy áldozatra,
— Kis nyereségünk — az is: kegyfalat . . .

S daloljak én e kornak? . . . Óh szeretném
Harsogva zúgva, mint a fürgeteg,
Az üstökös sörengét megidézni
Borítsa lánggal végig az eget . . .
Zúgjon a nagy múlt égháborúja
Gyújtó viharral végig e hazán,
Hogy szembe álljon régi ellenével
E lanyha népet, még fölrázza tán! . . .

Ki ezred évig védted nemzeitünket,
Óh szent szabadság örök Istene!
Hős vértanú, elhagyott porára
Nincs már, ki áldó könyvet hintene?
A nagyok, hősök, hát hiába halnak?
Porukhoz, részvét, hála nem vezet?
Hát annyi áldozatját a magyarnak,
Ne tartsa fenn, a hű emlékezet? . . .

De nem. — Nem úgy van . . . Csillapulj le szivem,
Neked is van, óh van még ünneped.
A vértanúkért gyűlt a nép ma egybe,
Hiszen ma: értük várnak éneket . . .
Lelkem dalolj hát! Szálljon éneked fel,
A nagy időknek összerelmivel.
Bizzál a nemzet ősi erejében,
Van még — honáért a ki tenni mer!

Ti vértanúk! . . . Méltók a jók híréhez,
Kiket megölt a vérszopó pribék,
Kinban leroskadt testetek helyéről

Áldón tekint föl, egy új nemzedék.
Ártatlanul ítélte el a gonoszság.
Koholt levél és hamis vád az ok
S a temetőből szivtelen kizárva
Úgy földelték el a ti csontotok . . .

De a gonoszság, czélját el nem érte,
Hogy földbe rejtett temetetlenül.
Ha nem találunk sirotok helyére,
Még sem feküsztek ismeretlenül.
Igaz jogunkért harczoltak halálra.
Hazug ítélet volt s törvénytelen.
De igazát, a holt is megtalálja,
Fölmenti őket a történelem!

Elhulltak ők a drága hon javáért! . . .
Sötét erőszak ásta sírjokat,
De a nagy Isten, a ki látta estük,
Meggzánta lenn, az eltiportakat.
Megjött a szebb idő, a hála napja,
Az igaz ügynek végre győzni kell!
Hol oly soká volt hamvuk elhagyottan,
A hű nemzet most emléket emel.

Légy üdvözölve, hajnalunk világa! . . .
Borítsa fátyol azt az égi bút . . .
Zengjen hozsánna emlétek kövénél
Egy nemzet fűz rá . . . ezer koszorút!
Szálljon fohászunk a nagy ég Urához,
Ki hőseinknek diadalt szerez . . .
Emlékük él . . . a lelkes ivadékban,
Az elégtétel boldog napja ez!

Tekints le ránk, kik templomodba gyűltünk
Óh szent szabadság örök Istene!
Lengjen fejünk most, eged fényhonából,
A megdicsőült hősök szelleme . . .

A szerkesztő kérelme. *Olvasóinkat* kérnünk kell, hogy a folytatólagos közlemények e számban való megszakítását az alkalmi közlemények miatt indokoltnak venni szíveskedjenek. *Féléves* előfizetőinket az újfélév küszöbén arra kérjük, hogy az előfizetést, még e hó folyamán megújítani kegyeskedjenek. A hátralékosokat is kérjük kötelezettségeik teljesítésére. *A szerk.-kiadó.*

BELÉLET.

Meghívás. Magyarhoni ágostai hitv. evangélikus egyházunk *egyetemes közgyűlését* 1908. évi október havának 7-ik napjára, délelőtti 10 órára, a gyűlést megelőző értekezletet pedig, f. é. október havának 6-ik napjára, esti 6 órára, a pesti evang. egyház épületébe tűzzük ki. Az egyházkerületeket felkérjük, hogy az egyetemes gyűlésre képviselőket válasszanak és az egyházi alkotmány 148. §-a értelmében, az egyetemes egyházi közgyűlésre annak összes jogosult tagjait tisz-

telettel meghívjuk. Kelt Acsán és Balassagyarmaton, 1908. évi június hó 3-ik napján. Br. Prónay Dezső, egyetemes felügyelő. Dr. Baltik Frigyes püspök. — Az egyetemes gyűlés fontosabb tárgyai: 1. Egyetemes felügyelői jelentés. 2. Ministeri leiratok. 3. A két protestáns egyházat közösen érdeklő ügyekre nézve kiküldött bizottság előterjesztései. 4. Az 1848. XX. t.-c. alapján adott állami segély ügye. 5. Az egyházi nyugdíjintézet újjászervezéséről szóló szabályrendeleti javaslat. 6. A pénzügyi-bizottság jelentése. 7. Az egyetemes egyházi pénztári számadás. 8. Az egyetemes egyház költségvetése. 9. Javaslat a közalap jövedelmének fölosztásáról. 10. A theologiai akadémiai nagybizottság jelentése. 11. A tanügyi-bizottság jelentése. 12. Az alkotmány- és jogügyi-bizottság jelentése. 13. Az 1907. évi egyetemes gyűlés jegyzőkönyvének intézkedést igénylő pontjai. 14. Az egyházkerületek fölterjesztései. 15. Indítványok.

Gyászrovat. Súlyos csapás, kimondhatatlanul fájó veszteség érte a nyiregyházi egyház egyik lelkészét, *Paulik Jánost*, szeretett kis leányának, *Paulik Lilikének* élete 11-ik évében történt elhúnytával. Valóban, emberi ítélet szerint nagyon korán hervadt el s hűlött le az élet fájáról a kedves, szép virág. — Isten kegyelme, a halhatatlanság és az örök élet szép reménye és a rokon érző szívek bánatos részvéte nyújtson enyhét és vigaszt a mélyen lesújtott szülőknek!

PÁLYÁZATOK.

Az iglói államilag segélyezett ág. hitv. ev. főgimnázium fenntartó hatósága pályázatot hirdet egy latin- és görögnyelvi tanszékre, melyre nézve a kinevezési jog a vallás- és közoktatásügyi minisztert illeti. A tanszék a pályázat eredményéhez képest rendes vagy helyettes tanárral fog betöltetni. A kinevezett tanár állását folyó évi szept. 1-én tartozik elfoglalni.

A rendes tanár törzsfizetése 2400 kor., mely idővel 2800 és 3200 koronára emelkedik; lakáspénze 400 kor., ötdéves korpótléka öt ízben 200—200 kor.; s az állami pénztárból megfelelő személyi pótlék.

A helyettes tanár javadalma 1600 kor.

A kinevezett tanár jogosított és kötelezett tagja az 1894. évi XXVII. t. cz. alapján létesített országos tanári nyugdíjintézetnek.

Pályázhatnak oly ág. hitv. ev. vallású tanárok vagy tanárjelöltek, kik latin és görög nyelvek tanítására nyertek, vagy készülnek megszerezni tanári képesítést.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterhez intézett s az életkort, vallást, végzett tanulmányokat, eddigi szolgálátokat, katonakötelezettségi viszonyokat, egészségi állapotot feltüntető okmányokkal felszerelt kérvények f. évi aug. 1-ig az alulírt egyházfelügyelőhöz küldendő be.

Iglón, 1908. évi jun. 14-én *Topscher György*
2-1 kir. tan. egyházfelügyelő.

Pályázat

a «Klein János Samu és neje tanulmányi ösztöndíj-alapítvány» kamataiból alakított ösztöndíjra.

Az iglói ág. hitv. evang. egyháztanács pályázatot hirdet az 1908—09. tanévre folyósítandó „Klein János Samu és neje tanulmányi ösztöndíjra.”

Az ösztöndíj 1800 koronát tesz ki és az iglói ág. hitv. evang. egyháztanács által oly iglói születésű, evang. vallású, hazafias magyar érzelmű, jeles képzettségű hit-, illetve lelkészjelöltnek, vagy tanárjelöltnek fog adományoztatni, ki szakvizsgáját már letette és tanulmányait Németországban, esetleg Hollandiában vagy Angolországban kívánja folytatni. Klein János

Samu leszármazói előnyben részesülnek még akkor is, ha netalán nem Igló városában születtek volna. Iglói születésű vagy a családhoz tartozó pályázó hiányában az ösztöndíj más — a feltételeknek különben megfelelő evang. vallású magyarországi születésű pályázónak fog odaítéltetni.

A vallást, születési helyet és a végzett tanulmányokat feltüntető okmányokkal felszerelt s az iglói ág. hitv. evang. egyháztanácshoz intézett kérvények f. é. augusztus 1-ig *Topscher György* kir. tanácsos, iglói egyházközségi felügyelő címére küldendők.

Iglón, 1908. június 14. *Topscher György*
2-1 kir. tan. egyházfelügyelő.

Pályázat tanítóképző-intézeti tanári állásra.

A dunáninnyi ág. h. ev. egyházkerületi elnökség megbízásából pályázatot hirdetünk tanítóképző-intézeti tanári állásra, mely a selmeczbányai ág. h. ev. liceumi főgimnáziummal eddig kapcsolatos, de az 1908—9. tanévtől kezdve, fokozatosan önállósítandó tanítóképzőben lesz betöltendő.

Pályázhatnak ág. h. ev. egyének, kik a m. k. vallás- és közoktatásügyi miniszter 11860—1906. sz. rendelete szerint a magyar, történet, földrajzi szakcsoportból vannak képesítve. Az ilyen képesítésű megválasztott pályázó rendes tanár lesz évi 2400 K fizetéssel és 500 K lakáspénzzel.

Ha teljes képesítésű pályázó nem jelentkeznék, az állás évi 2000 K fizetésű segédtanárral fog betöltetni.

Ugy a rendes, mint a segédtanár heti 20 órára lesz kötelezve; órátöbbleti díja az évre heti egy óráért 80 K; tanítani fogja az I. éves tanítóképzősöket magyar, történet, földrajzra, mind a négy évfolyambeli tanítókat külön-külön a neveléstani tárgyakra, a IV. éveseknél pedig vezetni fogja a tanítási gyakorlatokat. Ugy a rendes, mint a segédtanár alkalmaztatása egyelőre csak ideiglenes lehet. Az állás 1908. szept. 1-én foglalandó el.

Pályázati határidő 1908. július 6.

A pályázati folyamodványok a selmeczbányai ág. h. ev. liceumi főgimnázium Kormányzó Testületére címezve alulírott igazgatóhoz küldendők.

Mellékelendők a keresztlevelel, a képesítő okiratok, katonai iratok, rövid életrajz.

Kívánatos, hogy a pályázók személyesen bemutakozzanak Selmeczbányán.

Selmeczbánya, 1908. június 8-án.

Farbaky István
liceumi felügyelő.

Király Ernő
lic. főg. igazgató.

KÓKAI LAJOS

protestáns irányu könyvkereskedése.

Alapítva
1873-ban.

BUDAPEST,
IV., KÁROLY-UTCA I. —

Telefon:
74—94.

A győri, dunántúli és békéscsabai énekeskönyvek óriási választékban egyszerű és finom bekötésekben. Az összes forgalomban levő evang. imakönyvek papi- és magánhasználatra, vallásos iratok, konfirmációi káték és megfelelő ajándékönyvek, az összes megjelent Passiók, halotti énekesek, evang. hittankönyvek bármely szerzőtől, egyházi nyomtatványok, emléklapok, világi tudományos, szépirodalmi művek, stb. stb. állandóan nagy mennyiségben raktáron vannak.

30—10

TESSÉK JEGYZÉKEMET KÉRNI!